

ПРОМІЖНА ПІДСУМКОВА РОБОТА

8 клас, I семестр

Українська мова

Загальна інструкція щодо виконання роботи

Підсумкова робота складається із п'яти частин — А, В, С, D та Е.

Частина А містить **5 завдань**, частина В — **6 завдань**, частина С — **3 завдання**, частина D — **2 завдання** і частина Е — **3**. Деякі завдання передбачають надання відповіді шляхом вибору одного правильного варіанта, а на деякі — необхідно надавати письмову коротку або розгорнуту відповідь або відповідь у вигляді звукового повідомлення, записаного з використанням цифрового пристрою (наприклад, смартфона). Інструкції щодо виконання тих чи тих завдань подано на початку кожної частини.

На виконання всіх завдань роботи відведено **90 хв**. Розподіл часу між частинами роботи визначає вчитель / учителька.

1. Відповіді на завдання позначайте / записуйте у відведених місцях зрозуміло й чітко. Усні відповіді, записані за допомогою цифрового пристрою, записуйте якомога якісніше.

2. Намагайтеся виконати максимальну кількість завдань, раціонально розподіляючи відведений час. Додаткового часу ви не матимете.

3. Після завершення виконання завдань поверніть роботу вчителю / вчительці.

Увага!

**Під час виконання завдань працюйте самостійно і не заважайте іншим.
Пам'ятайте: у випадку виявлення ознак підглядання, списування чи плагіату
вашу роботу не буде зараховано!**

Частина А

Прочитайте текст (числа в дужках позначають номери речень) і виконайте завдання 1–5.

Крим – частина України

(1) У восьмому класі нова вчителька української мови й літератури Олена Василівна пропонує мені взяти участь в олімпіаді. (2) Я не знаю, як відповісти так, щоб не наразити себе на кпини. (3) Звичайно, твори я пишу найкраще в класі, але уроки з української досі були огидні, бо такою була дотеперішня вчителька. (4) Я не любила цю вчительку ще й за те, що в неї було особливе ставлення до кримських татар. (5) Ленура та Ельзару вона ніколи не викликала до дошки, так, наче в класі їх не було, зошити їхні брала двома пальцями, так, немов гидувала, переглядала їх, зітхала, нічого не виправляла і ставила трійку.

(6) Батьки дітей – кримських татар писали на вчительку скарги, вимагали звільнити її з роботи чи звільнити дітей від уроків мови й літератури, проте на той час це вже було протизаконно.

(7) Але потім заміну таки знайшли.

(8) Олена Василівна геть інакша. (9) Спокійна, повна гідності і, що зовсім не звично, поваги до свого предмету й до нас, дітей.

(10) «Ну навіщо нам так детально вчити цю українську? – допитувалася Зойка Ващучка. – Де ми будемо її використовувати? (11) У нас тут узагалі майже Росія і всі говорять російською...» (12) До Зойки долучалася Ельзара: «Я ось кримська татарка. Навіщо мені українська? Я вчу рідну мову – раз, російську – два, англійську – три. Навіщо мені до цього ще й українська?» (13) – «Крим – це частина України, а державна мова в Україні – українська, - терпляче відповідала Олена Василівна. – Крим переданий Україні, бо на це були історичні та економічні передумови. (14) Без України Крим не мав би води. (15) А от коли ви говорите, що живете майже в Росії, – не забувайте, що з Росією Крим познайомився недавно – у XVIII столітті, а до того тисячоліттями мав зв'язки з теперішніми українськими землями».

(16) За перемогу в літературному конкурсі Альона, росіянка за національністю, поїхала до Москви. (17) Було спілкування з московськими школярами та вчительками, і чаювання за самоваром, і несподіване запитання від однієї з учительок: «Кримські татари вам не дошкуляють?» (18) У сонячне сплетіння вдаряє хвиля, я, вдаючи спокійну, відкакую: «Та ні, а як би вони могли дошкуляти?». (19) «Ми дуже хвилюємося, щоб Крим через них не забрала Туреччина». (20) Її колега запитує ще дещо: «А українську мову не нав'язують? Автономія повинна захищати вас від цього».

(21) Мене дратує ця розмова. (22) Раптом, сама собі чудуючись, тихо кажу: «Але ж Крим – частина України». (23) Після чогось хтось із московських однолітків здивовано питає: «Як України? Хіба Крим не в Росії?»

(24) «Як тут моторошно», — думала я вночі, згадавши це українське слово. (25) Моторошно тому, що неймовірно холодно, навіть вкінці березня. (26) Мамо й тату, чому ви не попередили, що тут така тоска? (За Анастасією Левковою)

Адаптовано з: Левкова А. За Перекопом є земля. Кримський роман. 5-те вид. Київ : Лабораторія, 2024. С. 32–42

1. Головна думка діалогу вчительки української мови та учнів подана в рядку подана в рядку

- А Українська мова в Криму потрібна для олімпіад.
- Б Без України Крим не мав би води.
- В Українська мова є державною, тому важлива для всіх.
- Г Скільки ти знаєш мов, стільки раз ти людина.

2. Як впливає з тексту, кримські татари вчили в школі

- А 1 мову
- Б 2 мови
- В 3 мови
- Г 4 мови

3. Ставлення до української мови в класі та серед московських школярів (речення 10 – 26) розкриває варіант

- А У класі українську підтримували всі, у Москві – теж.
- Б У класі її вважали зайвою, у Москві – примусовою.
- В У класі вчили українську з цікавістю, у Москві – ігнорували.
- Г У класі українську знали всі, у Москві – ніхто.

4. Метою автора твору є

- А переконати в тому, що Україна важлива для Криму так само, як і Крим для України
- Б засудити кримських татар за небажання вивчати українську мову
- В пояснити, що автономія захищає Крим від обов'язку вивчення інших мов
- Г дати поради, як потоваришувати українцям і татарам

5. Поясніть, з якою метою автор використала у (24) і (26) реченнях підкреслені слова (напишіть пояснення обсягом 2 – 4 речення).

Частина В

Прочитайте текст (числа в дужках позначають номери речень) і виконайте завдання 6–13.

Заборонений

(1)За вікном сніжило. (2)Мороз розмальовував шибки візерунками. (3)У порожньому шкільному класі було тепло.

(4)За вчительським столом двадцятичотирирічний учитель у чорному костюмі й вишиванці. (5)Василь Стус три з половиною роки тому закінчив Донецький педагогічний інститут і отримав призначення в сільську школу на Кіровоградщині. (6)Згодом служив у війську. (7)Після служби приїхав до Горлівки, і ось уже другий рік працює тут учителем української мови і літератури в школі №23. (8)«І краплі десь звучать словами, як мова рідна і жива. Володимир Сосюра», – прочитав Василь останні рядки твору Світлани Ліщинської. (9)Впевнено поставив у зошиті велику червону п'ятірку, а потім додав: «Прекрасна робота!».

(10)У двері постукали.

– (11)Заходьте, будь ласка! – запросив Стус.

– (12)Василь Семенович, драстуйте!

– (13)Добридень, проходите! – підвівся Василь.

– (14)Я мама Свети Ліщинської із 8-Б.

– (15)Я вас упізнав. (16)Щойно перевірів твір вашої доньки. (17)Вітаю, Світлана робить великі успіхи, - жінка знітилася, опустила очі і швиденько поклала на стіл перед Стусом складений удвоє папірець.

– (18)Ви мене простіть. (19)Хай краще руський ізучає. (20)В житті буде легше.

(21)Жінка розвернулася і швиденько вийшла з класу, ледь не збивши з ніг у дверях колегу і тезка Стуса, теж учителя української Василя Шиманського.

– (22)Привіт, Василю, що сталося? – запитав Шиманський, помітивши розгубленість друга.

– (23)Знову відмова.

– (24)У мене таких хоч греблю гати, - сумно озвався Шиманський.

– (25)Сізіфова праця. (26)Німецьку, французьку, англійську – будь-яку вивчають, окрім рідної! – не приховував розчарування Стус.

– (27)Не ятри душу! (28)Ходімо краще до їдальні, поїмо. (29)Кажуть, борщ такий, що пальчики оближеш! – підбадьорював друг! (30)Але там теж шахтарі підлили олії у вогонь, агресивно висловлюючись у бік української мови Шиманського. (31)Кров ударила Стусу в скроні. (32)Він почервонів від люті і, смикнувши нахабу, підняв його вгору.

(33)Василю Стусу було достеменно відомо, що таке агресивна русифікація. (34)Він був серед тих, хто вигукнув заклик: **«Хто проти диктатури— встаньте!»**, висловлюючи протест проти арештів українських інтелектуалів. (35)Це призвело до відрахування Стуса з аспірантури Інституту літератури АН УРСР.

(36)Після цього видавництво «Молодь» одразу ж викинуло з набору першу збірку поета «Круговерть». (37)Через три роки не пустили до друку нову збірку «Зимові дерева». (38)Причина – новий протест Стуса. (39)Стусові повернули рукопис, і він отримав негласне ім'я – Заборонений. *(За Сергієм Дзюбою)*

Адаптовано з: Дзюба С., Кірсанов А. *Заборонений: Історія життя і боротьби Василя Стуса : роман*. Харків : Ранок : Фабула, 2022. С. 55.

6. Односкладним неозначено-особовим є речення

А (11) «Заходьте, будь ласка!»

Б (10) «У двері постукали».

В (15) «Я вас упізнав».

Г (1) «За вікном сніжило».

7. Безособовим є речення

А 1

Б 2

В 15

Г 38

8. Означено-особовим стане речення, якщо замінити фразеологізм на його значення

А (24) «У мене таких хоч греблю гати».

Б (25) «Сізіфова праця».

В (27) «Не ятри душу».

Г (29) «Борщ такий, що пальчики оближеш».

9. Речення (6) і (7)

А повні, двоскладні, поширені

Б неповні з пропущеним підметом

В односкладні, означено-особові

Г двоскладні, поширені, ускладнені

10. Відредагуйте речення (19) і (20) згідно з нормами української літературної мови. Запишіть відредаговані речення. Визначте їхній вид (односкладне чи двоскладне неповне).

11. У згаданого в тексті автора вийшли друком такі збірки поезій: «Круговерть», «Час творчості», «Палімпсести», «Веселий цвинтар». Поясніть, якими видами речень (односкладними чи двоскладними неповними) є кожна назва і чому (напишіть пояснення обсягом 2 – 3 речення).

Частина С

Пригадайте тексти частини А і В. Розгляньте зображення.

Виконайте завдання 12 - 14.

12. Використовуючи інформацію з текстів 1 і 2, порівняйте, яку роль у формуванні національної свідомості відіграють батьки й учителі:

- у спогадах учениці з Криму (ставлення вчительок і реакція батьків на дискримінацію);
- у спогадах про Василя Стуса (слова матері учениці й позиція вчителя).

Хто з них більшою мірою впливає на вибір і світогляд молодого покоління.

Запишіть звукове повідомлення та надішліть його у відведене за вказівкою вчителя місце, виклавши в ньому свої міркування (тривалість – 1–2 хвилини). Наведіть у звуковому повідомленні щонайменше 2 аргументи з уривків на підтвердження своєї думки. Дотримуйтеся норм літературної вимови і жанрової специфіки.

На відведених рядках можете зафіксувати потрібну вам інформацію для створення звукового повідомлення (наприклад, у вигляді тезового сценарного плану).

13. Уявіть, що Василь Стус – наш сучасник. Зважаючи на воєнні події сьогодення, змодельуйте звукове повідомлення від Василя Стуса до матері Світлани Ліщинської з аргументами, чому варто підтримати вивчення української мови. Дотримуйтеся правил етикету, норм літературної мови (запишіть повідомлення тривалістю 1–3 хвилини та надішліть його у відведене за вказівкою вчителя місце).

На відведених рядках можете зафіксувати потрібну вам для створення звукового повідомлення інформацію (наприклад, у вигляді тезового сценарного плану).

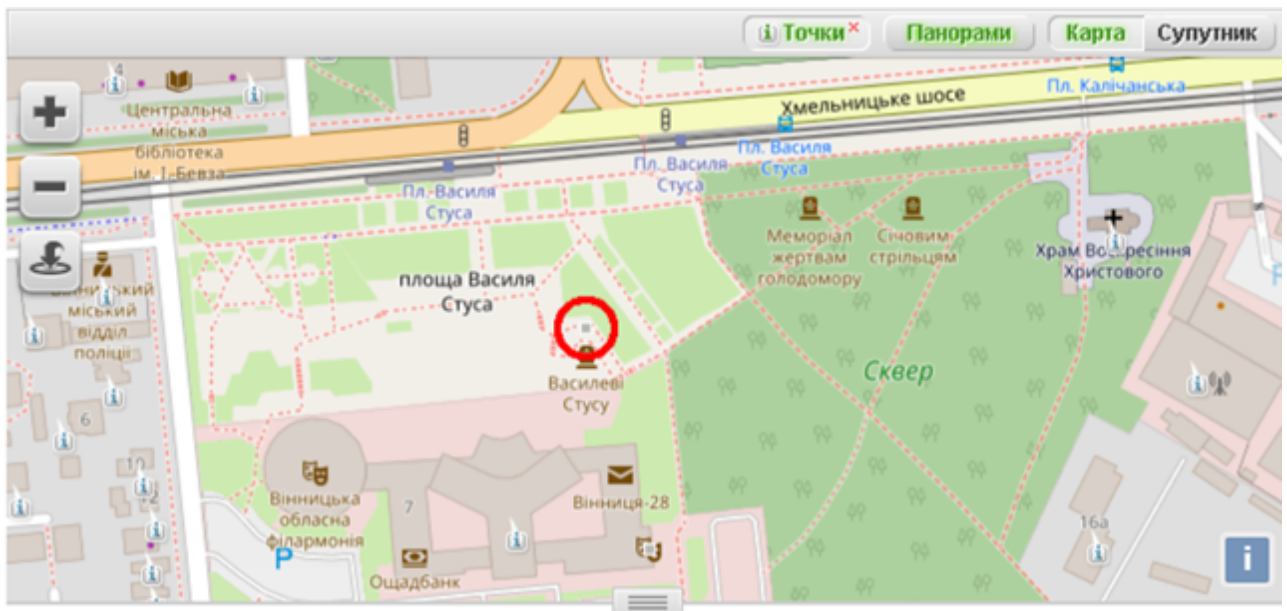

Рисунок 1.¹

14. Розгляньте уважно карту. Уявіть, що друг (подруга), з яким (якою) ви спілкуєтеся через соцмережу, буде проїздом у місті, що на карті. Запишіть звукове повідомлення, у якому запропонуєте зустрітися біля пам'ятника Василю Стусу. Укажіть, поблизу чого розташований пам'ятник. Передбачте, що друг (подруга) запитує, хто це такий. Спрогнозуйте свою відповідь і маршрут, куди підете, з якою метою (тривалість – 1–2 хвилини). Дотримуйтеся норм літературної вимови і жанрової специфіки.

¹ Рисунок 1. Пам'ятник Василю Стусу. Примітка. Джерело: mistaUA (2016).

<https://mista.ua/%d0%9f%d0%b0%d0%bc%d1%8f%d1%82%d0%ba%d0%b8/%d0%9f%d0%b0%d0%bc%d1%8f%d1%82%d0%bd%d0%b8%d0%ba/d1%81%d1%82/d1%83/d1%81/d1%83-%d0%b2%d0%b0/d1%81%d0%b8%d0%bb/d1%8e-%d1%81%d0%b5%d0%bc%d0%b5%d0%bd%d0%be%d0%b2%d0%b8/d1%87/d1%83-%d0%bf%d0%b0%d0%bc%e2%80%99%d1%8f%d1%82%d0%bd%d0%b8%d0%ba/2517/?setcity=181>

На відведених рядках можете зафіксувати потрібну вам для створення звукового повідомлення інформацію (наприклад, у вигляді тезового сценарного плану).

Частина D

Пригадайте уривок «Заборонений» та перегляньте трейлер до фільму «Заборонений» (реж. Роман Бровко, 2019). Виконайте завдання 15–18.

15. Запишіть у таблицю щонайменше три невербальні деталі (жести, міміка, пози), які використовує головний герой. Поясніть, з якою метою він, імовірно, їх використовує? Зазначте, чи досягає герой мети, чи ні.

Невербальна деталь	Імовірна мета	Чи досягнута мета? (Так / ні)

16. Андрій Кокотюха, сучасний український письменник, сценарист і журналіст, у своїй рецензії на фільм дорікає режисеру: «Для нього єдиний спосіб візуалізувати «героїчність» – підносити голос за першої ж нагоди». Доберіть принаймні два приклади з трейлера (орієнтовний час [0:13], [0:33], [0:50], [0:56]), де герой демонструє емоції через гучність (тихо-голосно), заповни таблицю.

Момент із трейлера	Які емоції герой /актор демонструє через гучність	Вплив на глядача Яке враження справляє? (переконливо / неприродно / сильний емоційний ефект)

Частина Е

Розгляньте афішу до фільму «Заборонений» (реж. Роман Бровко, 2019). Виконайте завдання 17, 18.

Рисунок 2.²

17. Яке враження на вас справляє зображення головного героя? Зіставте афішу з уривком рецензії Андрія Кокотюхи (завдання 16). Поміркуйте, чому автори афіші вирішили зробити головним образом саме момент крику? Як це впливає на сприйняття постаті Василя Стуса? Чи можна вважати таку подачу символічним художнім прийомом, чи це виглядає як спрощення емоцій? Запишіть свої міркування(4-5речень)

² Рисунок 2. Афіша до фільму. Примітка. Джерело: Заборонений (фільм, 2019). *Вікіпедія*. (б. д.). <https://w.wiki/8Z96>

18. Напишіть мінісудження (5-7 речень): Крик — це художній задум чи недолік у передачі образу? Дотримуйтеся правил оформлення (обери свій варіант, наведи щонайменше 2 приклади, зроби висновок) та норм літературної мови.

19. Напишіть допис у соцмережу Василя Стуса від свого або його імені, орієнтуючись на один із наведених уривків трейлеру (орієнтовний час [0:10] чи [0:32]). Обсяг – 4–6 речень. Опишіть ситуацію, викличте реакції й дискусії: ставте запитання, провокуйте обговорення. Дотримуйся норм літературної мови

Увага!

Ви завершили виконання роботи. Якщо у вас залишився час — перевірте відповіді, у яких сумніваєтеся, а також переконайтеся, що ви зафіксували всі відповіді.

Завершіть роботу за вказівкою вчителя / вчительки.